

Сокурєнко В.В.

кандидат юридичних наук,

доцент, здобувач,

Національна академія внутрішніх справ

ПРИНЦИПИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ В СФЕРІ ОБОРОНИ В УКРАЇНІ

Забезпечення національної безпеки, оборони суверенітету і територіальної цілісності країни є одним з пріоритетних напрямків державної політики, яка досягається з використанням всіх сил, засобів, ресурсів держави. Разом з тим, в її забезпеченні вирішальне значення відведено воєнному потенціалу країни, який формується головним чином в військовому житті суспільства. Забезпечення нашої армії сучасною зброєю викликає сьогодні серйозну заклопотаність. Велика частина воєнного оснащення фізично і морально застаріла, при цьому не компенсується новими закупівлями. Визначення концептуальних засад державної політики в сфері оборони України повинно носити цілеспрямований, навіть виборчий, точковий характер.

Серед важливих проблем, які існують сьогодні у сфері оборони, на нашу думку, можна виділити наступні:

- середній вік передових технологій складає 5-7 років;
- станом на сьогодні, оборонний комплекс не може в повній мірі виконувати повноцінно програму переозброєння в необхідні строки;
- недостатність підготовки кваліфікованих кадрів;
- відсутність сучасних приладів та матеріалів в оборонному комплексі;
- відсутність єдності технологічного ланцюга;
- недостатня фінансова забезпеченість досліджуваної сфери;

- недосконалість нормативно-правової бази та інституційного забезпечення оборонної сфери.

Для більш детального вивчення змісту та особливостей державної політики в сфері оборони, на наш погляд, необхідно звернутися до детального розгляду основних закономірностей та основоположних ідей, які складають підґрунтя оборони як структурного елемента оборонно-промислового комплексу.

Принципи державної політики в сфері оборони мають розгалужену систему, засновану на юридичних властивостях правових актів, якими вони закріплені. Узагальнення правових принципів цієї сфери за класифікаційними групами дає можливість впорядкувати їх. В той же час існуюча теоретична основа класифікації принципів не має ідентичності поглядів, саме тому набуває ознак розрізненості на невизначеності.

Разом з тим, взявши до уваги теоретичний поділ принципів права, слід сказати, що державна політика в сфері оборони базується на відповідних принципах, основоположними з яких є конституційні.

Так, до конституційних принципів державної політики в сфері оборони, на нашу думку, варто віднести наступні: верховенство права; законність; рівності усіх людей у своїх правах; гуманізм; демократизм; пріоритетність загальнолюдських духовних цінностей; доступність для кожного громадянина всіх форм і типів послуг в сфері оборони, що надаються державою, визначення прав та інтересів громадян та кожного громадянина зокрема найвищою соціальною цінністю.

На нашу думку, необхідність в тлумаченні кожного з вище перерахованих принципів не виникає, адже це загально визнані конституційні принципи, які закріплені в Законі, який має найвищу юридичну силу – Конституції України.

Особливості реалізації державної політики в сфері оборони, визначення її цілей та виконання поставлених завдань, правова регламентація напрямків державної політики в сфері оборони базується на інституціональних принципах, які закріплені в законодавчих актах, наприклад, Закони України «Про оборону», «Про організацію оборонного планування» та інші.

Таким чином, державна політика в сфері оборони, на нашу думку, базується на таких інституціональних принципах:

1) масштабності – захисту від небезпек, що виникають при веденні військових дій або внаслідок цих дій, підлягає все населення

України, а також іноземні громадяни та особи без громадянства, що перебувають на території країни;

2) організація і ведення оборони є обов'язковою функцією всіх суб'єктів публічної адміністрації, підприємств та організацій незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності, обов'язком кожного громадянина України;

3) заходи щодо підготовки до захисту і захист населення, матеріальних і культурних цінностей від небезпек, що виникають при веденні військових дій або внаслідок цих дій, плануються завчасно, здійснюються, по можливості, у мирний час, нарощуються в загрозливий період і доводяться до необхідних обсягів з початком війни або збройних конфліктів;

4) заходи оборони плануються і реалізуються диференційовано, з урахуванням неоднакової очікуваної інтенсивності і вибірковості інтенсивності і вибірковості впливу можливого супротивника по територіям та об'єктам економіки, а також в залежності від оборонного та економічного значення міст і організацій;

5) оборона організується з урахуванням поділу предметів ведення і повноважень між всіма суб'єктами публічної адміністрації, поєднання централізації в управлінні заходами оборони із збереженням за нижчестоящими рівнями необхідної самостійності.

Основними напрямками державної політики у сфері оборони в сучасних умовах є:

1) забезпечення підготовки сучасної оборони до виконання властивих їй функцій в умовах можливих військових дій будь-якого масштабу і всіх форм можливих збройних конфліктів;

2) забезпечення функціонування оборони за принципом стратегічної мобільності, що передбачає поетапне нарощування заходів оборони по часу і території в залежності від рівня вищих загроз, концентрацію сил і коштів у потрібний час і у потрібному місці, наявність мобільних резервів матеріально-технічних ресурсів для першочергового забезпечення постраждалого населення, а також мобільних технічно оснащених сил, що прикривають території, віднесені до груп з цивільної оборони, і організації, віднесені до категорій з цивільної оборони, а також цілі регіони;

3) у мирний час органи управління, сили і засоби оборони залучаються до захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру;

4) формування нормативної правової бази, що регламентує організацію і ведення оборони, фінансування та матеріально-технічне забезпечення заходів оборони;

5) удосконалення системи публічного адміністрування у сфері оборони, включаючи відновлення на всіх рівнях інституту керівників оборони, створення служб цивільної оборони та органів, спеціально уповноважених на вирішення завдань оборони, вдосконалення та підтримання в готовності пунктів управління, розробку на всіх рівнях планів оборони і мобілізаційних планів економіки щодо заходів оборони;

6) вдосконалення сил і засобів в сфері оборони, включаючи реформування військ оборони, пошуково-рятувальної служби, створення системи моніторингу природних, техногенних і військових загроз і небезпек, забезпечення їх постійної готовності до оперативного реагування та ефективного незначення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт;

7) створення на центральному, регіональному і місцевому рівнях мобільних угруповань сил цивільного захисту;

8) реконструкція систем оповіщення населення з урахуванням сучасних вимог і технічних можливостей та інші заходи;

9) розвиток прогресивних технологій і доцільного відтворення природно-ресурсного потенціалу країни в сфері оборони.

Аналізуючи загальні засади державної політики в сфері оборони слід зазначити, що у забезпеченні обороноздатності і життєдіяльності держави вона виконує три найважливіші функції:

- оборонну – рішенням проблеми збереження людських ресурсів і військово-економічного потенціалу країни;

- соціальну – забезпеченням захисту та життєдіяльності населення, порятунком і наданням допомоги ураженим та постраждалим;

- економічну – збереженням об'єктів, істотно необхідні стійкого функціонування економіки та виживання населення у воєнний час, захистом матеріальних і культурних цінностей, зниженням небезпеки утворення вторинних вогнищ ураження в умовах війни.

Список використаних джерел:

1. Ильинский И. М. ВЛКСМ в политической системе советского общества / И. М. Ильинский. – М.: Молодая гвардия, 1981. – 239 с.
2. Бандурка О. М. Управління в органах внутрішніх справ України: Підручник / О. М. Бандурка – Харків: Ун-т внутр. справ, 1998. – 394 с.
3. Кучеренко О. Державна політика: аналіз сучасних політологічних концепцій / О. Кучеренко // Актуальні проблеми реформування державного управління в Україні : Мат. наук.-практ. конф. – К. : Вид-во УАДУ, 1997. – С. 279-281.